

i llibres LECTURES

► Patrick Modiano evoca les passejades nocturnes pels carrers parisencs que porten fins a Montmartre.

NOVEL·LA // Una elegia urbana de Patrick Modiano

París somniat

Com tantes novel·les passades per les forques caudines del *nouveau roman*, les obres de Patrick Modiano (Boulogne-Billancourt, França, 1945) poden avorir el lector. O seduir-lo. En el *café de la joventut perduda* té un teixit narratiu tan fràgil com la felicitat entrevista pels seus personatges. Se succeeixen quatre vèus narratives. La d'un estudiant de l'Escola de Mines, un detectiu contractat per un marit abandonat, la fascinant Louki i sobretot en Roland, un aprent d'escriptor que la va estimar. A través de la recerca de la Louki, Patrick Modiano ens serveix de guia al país de la seva joventut, un *Paris perdu*, si em permeteu aquest joc de paraules.

El seu París s'acolorix a voltes com unoble provençal: «Vaig pensar que érem lluny de París, en un portinyol de la Mediterrània». L'evocació es precisa més tard: «Aquestes cases de color ocre o beix podrien ser a la Costa Brava». El nom dels carrers, com la *rue de Saïgon*, arrossega el lector cap a un imperi perdut. «Però no cal anar tan lluny [escrui], Jo recordava les meves passejades nocturnes. Per a mi, Montmartre, era el Tibet. Només en calia la pujada del carrer de Caulaincourt».

EN EL CAFÉ DE LA JOVENTUT PERDUDA / EN EL CAFÉ DE LA JOVENTUD PERDIDA
Patrick Modiano

Traduccions: Joan Cassas / M. Teresa Gallego Urrutia
Editorial: Proa / Anagrama
Pàgines: 138 / 131
Preu: 14,50 €

El seu París perdut, oníric, recorda l'ambient crepuscular de les millors pel·lícules de Jean-Pierre Melville, com *Un flic* i sobretot *Bob, le flambeur*. Un París estrany, amb carrers deserts i silenciosos, i familiar amb la seva melangia plugença: «Un vespre, la Louki va entrar al Condé, amb els cabells xops per culpa d'un ruixat o més aviat d'aquelles pluges interminables de novembre o del començament de la primavera» i el seu argot.

Sense violència, sense estridència, Modiano navega entre els cafès de la seva joventut, illes de la memòria. Els cafès inventats o reals com El café de la joventut perduda, com Le Bouquet i La Pergola, La Malène i el bar del Montana. «Somia, deia, amb un registre immens on es trobarien consignats els noms dels clients de tots els cafès de París al llarg de cent anys, amb esment de la seva arribada i de la seva marxa». Per Modiano, tots aquests noms de carrers que poden semblar feixucs al lector, conegui o no París, constitueixen alhora una enciclopèdia sentimental, la tonada d'una cançó melangiosa. Els itineraris urbans permeten d'entreure l'ànima dels personatges. «En primer lloc, determinar amb la màxima exacti-

tud possible els itineraris que segueixen les persones, per entendre-les millor. Em repetia en veu baixa: 'Hotel del carrer Cels. Garatge La Fontaine. Café Condé. Louki'. I després, aquell tros de Neuilly entre el bosc de Boulogne i el Sena». «Vaig memoritzar l'adreça de l'hotel: carrer del Grand Prieuré [és a dir, del Grand Priorat], número 2. Hotel Hivernia».

Modiano no és un novel·lista sinó un explorador de la memòria, un poeta urbà. «Els llocs ja no tenien cap importància, es confonien els uns amb els altres. El nostre únic objectiu de viatge era anar AL COR DE L'ESTIU, allà on el temps s'atura i on les agulles del rellotge marquen per sempre la mateixa hora: el migdia».

A *Émile*, Jean-Jacques Rousseau desaconsellava la lectura dels llibres fins als 30 anys. Donaria el mateix consell als lectors de Modiano. Es desprèn del llibre una melangia incurable, una desesperança quotidiana. El lector no s'encara amb els deliris còsmics del doctor Céline sinó amb una tristor llefiscosa. La malenconia de les cançons de Jacques Brel, *Je voulais prendre un train que je n'ai jamais pris...*

Els parisencs de Modiano somien amb una Provença ideal, un Tibet prodigiós o no arribaran mai. No poden matar-se, perquè han comprès que la vida sempre té amagades, en la cantonada d'un carrer de París, una meravella impalpable i fugissera com les frases de Modiano.

JOAN DANIEL BEZSONOFF
[llibros@elperiodico.com]

NOVEL·LA // Sèrie de la detectiva Warshawski

Suburbi negre

Distesa, amena i sense pretensions: l'any 2005 l'escriptora nord-americana Sara Paretsky (Ames, Iowa, 1947) va escriure *Fuego* com un retorn als orígens de la seva heroïna, la detectiva Warshawski, la investigadora més tirotejada i amb la sang més rara del planeta, AB negatiu: «Una buena cosecha, difícil de encontrar, mejor no perder mucha». No era el primer cop, ja que al llibre *Golpe de sangre*, de 1988 (que Ediciones B acaba de recuperar en edició de butxaca), la protagonista tornava al barri deprimid on va créixer, a l'institut on es va formar i a l'equip de bàsquet de la seva adolescència.

Victoria Ifigenia Warshawski és l'estrella als 12 volums de la sèrie (*Fuego* n'és l'últim), unes aventures plenes de peripècies i notes de fi humor. Personatge oriünd dels suburbis de Chicago, Warshawski (*Vic* per als amics) és una detectiva amb aires de justiciera social. De fort caràcter i ferres conviccions, no és fortuïta la revolució que va suposar que una

dona investigadora, urbanita i resolutiva aparegués dins del panorama del relat policíac.

Criminalista, advocada i, circumstancialment, entrenadora de bàsquet, les novel·les protagonitzades per Warshawski segueixen un patró que ha esdevingut ja un clàssic dins de les convencions del gènere: un crim desferma l'acció, on es veuran implicades poderoses famílies, i ravalos on l'optimisme es percep com una broma; un crim addicional conclourà una investigació -perillosa i complexa- que es resoldrà en un epíleg on Vic, cara a cara, desafià el criminal.

Relat que se centra més en la riquesa de matisos, els petits detalls, els personatges secundaris i la dura quotidianitat que no en el sang i fetge. L'autora esdevé cronista de la temptació juvenil dels estupefactes, les famílies trencades, les zones de bandes, les indústries clausurades i l'esclavisme encobert. Només hi falten les *subprimes*.

FUEGO
Sara Paretsky
Traducció: Borja Folch
Editorial: Ediciones B
Pàgines: 464
Preu: 19,50 €

RAMON VENTURA
[ventura@elperiodico.com]

EPISTOLARI // Poesia russa d'avantguarda

Pàgines tempestuoses

Marina Tsvietàieva (Moscou, 1892 - Elàbuga, 1941) no només va ser una de les figures úniques del grup de poetes russos d'avantguarda, la que va antecedir la primera guerra mundial, sinó també l'encarnació d'un destí generacional distingit pel desarrelament i el pelegrinatge a enlloc. Posar en entredit un ideari polític que va costar l'aïllament a molts intel·lectuals, comprovar l'ensorrament social i sentir que la lluita és vacuïtat, va ser el que va unir estretament autors com Osip Mandelstam, Anna Akhmatova i Boris Pasternak, que van rebre els «nous temps» com un desengany.

Els dos últims poemes van mantenir una notable correspondència amb Tsvietàieva, un epistolari que assenyala aquest precari rerefons humà. La lectura de les cartes, malgrat la seva fonda interioritat, és una finestra oberta a un «exterior desolat»; s'hi transmet de manera diàfana la condició d'un ésser

incapaç de reconèixer-se en la quotidianitat ni en el proïsme. En el país del alma és un preciós document que emfatitza la força de la literatura com a forma d'existència, però també de l'amor i l'amistat. Poques vegades la nuesa d'ànim es fa tan explícita com en aquestes

pàgines tempestuoses, plenes de contradiccions, d'apostes al buit i soledat devastadora. Hi ha una autodestractiva voluntat d'estimar, una afirmació de la impossibilitat -molt explícita en les quartilles dirigides a Pasternak-, un temor a la pèrdua. Tot hi fa presagiar el final tràgic de Tsvietàieva, la vida de la qual va ser engolida per un vòrtex de successos -morts familiars, deportacions- i investida per un destí bifront que va dividir, a parts iguals, la seva necessitat de dissolució personal i també el desig d'estar en el confí del llenguatge, que va ser la seva pàtria més certa.

EN EL PAÍS DEL ALMA. CORRESPONDENCIAS

Marina Tsvietàieva
Traducció: Lola Díaz
Editorial: La Poesía, señor Hidalgo
Pàgines: 244
Preu: 17,50 €

RAMÓN ANDRÉS
[randres@elperiodico.com]